

3. Словник іншомовних слів / уклад. Л. О. Пустовіт та ін. Київ: Довіра, 2000. 1018 с.

РИЖЕНКО Катерина
канд. філол. наук, Київ

ВЛАСНІ НАЗВИ ЯК МОВНІ МАРКЕРИ АВТОРСЬКОЇ ТВОРЧОЇ МАНЕРИ У ПІСНЯХ АНДРІЯ ХЛИВНЮКА

У сучасній мовознавчій науці традиційно важливе місце належить вивченню сутності і диференційних ознак власних назв, або онімів, специфіки їхньої функціональності, типології та диференціації. Вживання онімів у художньому творі зумовлене стилістичною конотацією цих мовних елементів. Поза текстом їхня основна функція – номінація особи. «Будучи стилістично нейтральними у мові, у художньому дискурсі власні імена є інформаційно насиченими засобами» [2, с. 36]. Характерною ознакою використання власних імен є надання їм за допомогою різних словотвірних засобів виразного експресивного забарвлення. Мовознавча наука зацікавлено стежить за розвитком антропонімів у різних текстах сучасної культури. Літературні оніми, які функціонують у художньому дискурсі, багаточисельні й різноманітні.

Темою дослідження є аналіз специфіки і функцій антропонімів та топонімів у текстах пісень сучасного автора і виконавця Андрія Хливнюка – фронтмена групи «Бумбокс», популярність якого серед українців набула особливого піднесення під час повномасштабного вторгнення північно-східного ворога в Україну на початку 2022 року, коли автор своїми піснями підтримав дух супротиву, активував прагнення українців мужньо відстоювати незалежність, свободу і державність власної країни.

Для текстів пісень А. Хливнюка характерне особливе тяжіння до лексики на позначення імен людей, відомих постатей та географічних об'єктів. Серед груп ономастичних слів можна

виділити антропоніми та топоніми, функція яких – зафіксувати навколишню дійсність, сформувати образи та закласти певні світоглядні установки.

Дослідження власних назв у творах автора сприяє декодуванню природи мовотворчості, відображаючи активну пам'ять митця (історія, культура, географія тощо) в індивідуальних образах. Власні назви у поетичному тексті виконують ряд функцій: ідентифікації, характерології, асоціації тощо. Найбільш вживаними антропоніми і топоніми у текстах «Бубмоксу» є у функції характерології, вони позначають певні риси, властивості, їх сукупності. Вони можуть називати характерну рису, рольову функцію, характеризувати поведінку особи в конкретній ситуації.

Особливий інтерес викликає використання у текстах скорочених варіантів імен або їх суржикових аналогів, які увиразнюють іронічне ставлення автора до персонажів, подій або ліричного героя до самого себе. З іронією і деякою байдужістю звертається ліричний герой до дівчини, стосунки з якою уже зазнали кризи: «*Лямо олію в гілок багаття. / Яка мені різниця **Света** ти чи **Катя**?*» («Бета-каротин») [1], вказуючи цим самим на ненадійність і марність відносин. У пісні «Віддаю» ліричний герой намагається приховати власні почуття, говорячи до дівчини, яка якого покинула: «*Ти тепер кохаєш **Вову**, це не біда*». А своєму особистому життю в майбутньому пророчить крах: «*Краще вже ніхто, ніж аби хто, / Буду одинак я, одинак*». Згадка імен у пісні «Хвилюватися немає причин» характеризує ліричного героя, який не готовий до серйозних стосунків і намагається відмежуватися від них: «*Якби мені тоді дали один тільки натяк / Я б замість **Люсі** називав тебе завжди **Надя**... Тепер благаю відпусти, не хочу, не треба / Ми родичі, я наполягаю, що я твій дядя*» [1]. Інше ім'я у цій пісні є способом іронічного сприйняття самого себе й згадка ситуації, в якій ліричний герой – відома особистість, яку після активних гастрольних років музичної творчості впізнають лише як постійного клієнта в магазині: «*Я чекав, минуло більш ніж п'ять років по тому / Впізнає мене в крамниці тепер тьотя **Зіна***» [1].

У пісні «Наодинці» ліричний герой згадує себе як єдиного співбесідника, який залишився у його житті: «*Ти наодинці, з ким говорити, кого слухати, сам собі Андрюха-ти*» [1].

У деяких піснях автор апелює до відомих історичних чи легендарних постатей в історії України. Так, у пісні «Піддубний Микола» використано прізвища відомих українців-силачів – Івана Піддубного та Івана Підкови: «*Місто Київ! Піддубний Микола!.. Ти пів району лобами до купи звела, / Петру Підкові ти сказала: «Човгай! Човгай!»*» [1]. Замінивши ім'я **Іван** на **Микола** і **Петро**, автор докоряє сучасним представникам сильної статі, які через вживання алкоголю з «Іванів» перетворюються на Колю і Петю. Підсилює ефект різючих змін у сучасних чоловіках акцент на топосі, місці дії, адже ці спостереження автор фіксує на вулиці, названій на честь видатного українського гетьмана Івана Мазепи: «*Вулиця Івана Мазепи! Дві чи три хвилини до ранку*». Отже, «подвиги» сучасних «героїв» митець зіставляє із героїчним минулим України, її славетних захисників. Власні імена в творах А. Хливиюка часто співвідносяться із загальними назвами.

Метонімічно поєднуються в текстах митця імена людей, з якими пов'язана або їхня доля, або подвижницька діяльність. Використання антропонімів відомих людей є своєрідною заміною розлогіх описів конкретних ситуацій, їх характеристики і ставлення до них ліричного героя. У жартівливій пісні «Супер-пупер» з першого альбому «Меломанія» ім'я латиноамериканського революціонера Ернесто Че Гевари заміняє опис кімнати молодої людини, студента, який не хоче ходити на пари, захоплюється гаслами свободи у різноманітних проявах: «*Реггі, фанкі, лайдже-ез, / смак сигари і постери Че Гевари*». На протигагу таким настроям у пісні згадується масова поп-музика, яка разом із навчанням і усіма правилами відлякує ліричного героя: «*Там - всі заучки / В спирту гадючки / Пісні Сердючки / Аж до відключки*» [1].

Водночас у піснях власні імена часто заміняють розлогі характеристики героїв або станів, у яких ті перебувають. Абсолютну впевненість ліричного героя у завтрашньому дні автор передає, апелюючи до відомого американського актора, відомого завдяки

ролям у бойовиках: «*З іпотечним своїм кредитом / Відчуваєш себе як Чак Норріс*» («Cash-бабулес»). Аби підкреслити ніяковість, сором'язливість двох закоханих, які опинилися сам на сам, автор порівнює їх із кіношними персонажами: «*Вночі не знаєм де себе діти / Френкі і Джоні, дорослі діти*» («Ангела»). У цій же пісні Андрій Хливнюк згадує відомих австрійських художників, через яких показує неможливість збереження стосунків: «*Віденські Шілле, Клімт та Ліндт / Не розіб'ють наш триклятий лід*».

Щодо інших власних назв у текстах «Бумбоксу», то другими за частотністю вживання є топоніми. Географічні координати використовуються для порівняння культури відносин між чоловіком і жінкою на різних континентах: «*То є Київ не LA / І не Де Жанейро*» («E-mail»), як певні бажані місця, у яких хотілося б побувати: «*Можливо я, можливо я на Ямайку б тебе забрав*» («Гайки з Ямайки»), або як спосіб передачі відстані між двома людьми, яка їх роз'єднує: «*Їй у Варшавські спальні райони / Йому Москву бетоном залити*» («Квіти у волоссі»). У пісні «Рожеві сиропи» топонім є засобом передачі ілюзорного суспільства: «*Ллютьєся рожеві сиропи, нібито наближають нас до Європи*» [1]. Текстова топоніміка є засобом не лише локалізації місця події, але виконує функцію характеротворення, має емоційно-експресивне навантаження.

Отже, мовна картина світу Андрія Хливнюка характеризується особливою увагою до власних назв, зокрема антропонімів і топонімів як способу локалізації певних ситуацій, деталізації характеристики образів чи надання тексту іронічного змісту. Власні назви у художній пісенних текстах виконують низку функцій: стилістичну, інформаційну, номінативну, експресивну, асоціативну, образну.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бумбокс Тексти пісень, слова пісень, пісні. *Українські пісні*
URL: <http://pisni.ua/bumbok>.
2. Корнієнко А. І., Бугайова А. С. Ідіостиль автора: мовно-літературознавчий аспект. *Науковий вісник міжнародного*